

Socialtjänsten
Anette Ståby
Ekonomichef

2014-08-19

SN-2013-00028-73

Månadsrapport socialnämnden juli 2014 med handlingsplan för att anpassa kostnaderna till beslutad budgetram

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta att

1. godkänna månadsrapporten juli 2014,
2. godkänna förvaltningens återrapportering av arbetet med åtgärder för att uppnå en ekonomi och verksamhet i balans,
3. godkänna förvaltningens svar på de frågeställningar kring det ekonomiska resultatet som ställdes vid nämndens sammanträde 2014-06-18,
4. överlämna förvaltningens tjänsteskrivelse och beslut till kommunfullmäktige som svar på uppdrag från 2014-06-23 § 173.

Ärendet

I anslutning till förvaltningens återkommande redovisning av månadsrapport med prognos för socialnämnden lämnar förvaltningen även en återrapportering av arbetet med åtgärder för att uppnå en ekonomi och verksamhet i balans samt svar på frågeställningar kring det ekonomiska resultatet.

Bakgrund

Åtgärder

I anslutning till redovisningen av tertialrapport 1 så beslutade socialnämnden 2014-05-21 § 93 att

ge förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare med ytterligare förslag till åtgärder samt att intensifiera arbetet med redan beslutade åtgärder, med

2014-08-19

en målsättning om att uppnå en ekonomi och verksamhet i balans innan årets slut på månadsbasis

ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med nya förslag till åtgärder samt återrapportera det fortgående arbetet med redan beslutade åtgärder vid socialnämndens sammanträde i augusti 2014.

Handlingsplan

Kommunfullmäktige beslutade 2014-06-23 § 173 i anslutning till delårsrapport 1 för kommunen

att uppdra åt socialnämnden att till kommunfullmäktige i september 2014 återkomma med en handlingsplan per verksamhetsområde för att anpassa kostnaderna till beslutad budgetram

att uppdra åt socialnämnden att senast i september 2014 återkomma till kommunfullmäktige med en analys över hur föreslagna besparingsåtgärder på grund av underskottet påverkar samtliga verksamhetsområden 2014 och på längre sikt.

Frågeställningar

I anslutning till redovisningen av månadsrapport maj 2014 så beslutade socialnämnden 2014-06-18 § 110 att till augusti sammanträdet begära svar på ett antal frågor. Frågor och svar redovisas längre fram i denna skrivelse.

Månadsrapport med prognos

I månadsrapporten för juli 2014 ligger socialförvaltningens prognos för år 2014 kvar på samma nivå som redovisades i tertialrapport 1 med ett beräknat negativt resultat om - 90 miljoner kronor (Mkr) vid årets slut. Prognosen i tertialrapport 1 baserades på aktuellt ekonomiskt resultat för socialnämnden, bedömningar från samtliga ekonomiskt ansvariga chefer inom socialförvaltningen samt förvaltningsledningens beaktan av fortsatt och intensifierat arbete med att genomföra de redan beslutade åtgärderna om totalt 120 miljoner kronor.

Det beräknade negativa resultatet i prognosen förklaras i stort av:

- Ökade verksamhetsvolymerna inom äldreomsorgen som i stort pareras inom hemtjänsten och ej klarats inom ram om ca – 30 Mkr.
- Kvarstående och växande ekonomisk obalans inom socialtjänstens verksamheter p g a tidigare års underbudgetering samt fortsatta kostnadsökningar för externa köp av verksamhet som placeringar, boendeplatser samt personlig assistans om ca – 25 Mkr.
- Kvarstående men dock minskande ekonomisk obalans inom produktionen inom affärsområdena hemtjänst och äldreboenden, vilket

2014-08-19

handlar om att anpassa personalbemanning, vikariehantering och övriga kostnader i förhållande till produktionens intäkter om ca – 35 Mkr.

Utvecklingen av socialnämndens ekonomiska resultat går mot ett underskott om 115-120 Mkr vid årets slut. För att klara prognosen, som ligger kvar, om – 90 Mkr krävs att det fortsatta och intensifierade arbetet med den beslutade åtgärdsplanen ger en ytterligare ekonomisk effekt om 25-30 Mkr innan årets slut. Förvaltningsledningens krav ligger fast att beslutade åtgärder ska genomföras ute i verksamheterna och att det då är rimligt att förvänta sig att åtgärderna ska ge effekt på resultatet. Att utgå från att åtgärderna inte kommer att genomföras är att ge fel signaler till verksamheterna.

Återrapportering av förvaltningens arbete med åtgärder

Bakgrund

I anslutning till arbetet med Mål- och resursplan (MRP) 2014 finns en beslutad åtgärdsplan för socialnämnden om totalt 120 miljoner kronor för att uppnå en ekonomi och verksamhet i balans. Socialnämnden redovisade vid bokslut 2013 ett underskott om – 97,5 miljoner kronor. Budgetramen för 2014 innebär dock, efter korrigering för tilläggsanslag om 25 miljoner kronor, en ramreducering om – 12,5 miljoner kronor jämfört med föregående års budget. Utöver detta har förvaltningen inom tilldelade ekonomiska medel att parera fortsatta volym- och kostnadsökningar under året avseende framförallt hemtjänsttimmar och placeringar inom individ- och familjeomsorgen.

Vad gäller den beslutade åtgärdsplanen så återstår genomförande samt ekonomiska effekter för socialtjänsten samt inom produktionens affärsområden hemtjänst och äldreboende. En intensifiering av pågående åtgärder enligt åtgärdsplanen har startats inom dessa områden.

För att hantera kostnaderna för volymökningen inom äldreomsorgen och som främst parerats inom hemtjänsten behövs ekonomiska effekter av ytterligare åtgärder. Förvaltningen arbetar vidare med åtgärderna i den beslutade åtgärdsplanen som innebär fortsatta utredningar och översyner där inga belopp på ekonomiska effekter ännu angivits i planen.

Förvaltningen lämnar i dagsläget inga nya förslag till åtgärder utan förordar att det fortsatta arbetet för att få en ekonomi och verksamhet i balans inriktar sig på den redan beslutade åtgärdsplanen. Genomgångar har skett med alla chefer i ledningsgruppen men inga nya tänkbara områden som skulle kunna ge snabb effekt har hittats.

2014-08-19

Handlingsplanerna med åtgärder som redovisas i det följande, utgår från åtgärdsplanen och koncentrerar sig till de verksamhetsområden där det finns en ekonomisk obalans och där förvaltningen ser ytterligare förbättrings- och utvecklingsmöjligheter samt att det är rimligt ur både ett kund- och medarbetarperspektiv att arbeta vidare med. Här har även vägts in NHG-rapportens bedömning om att det totala budgetutrymmet för socialförvaltningen är rimligt och jämförelser med andra kommuner inom olika verksamhetsområden.

Den beslutade åtgärdsplanens fördelning och prognos på verksamhetsområden redovisas nedan:

Verksamhet (Alla belopp i Mkr)	Beslutade åtgärder	Prognos
Ledning och stab	1,7	0,0
Volymökningar Äldreomsorg	0,0	-30,0
Socialtjänst	16,5	-25,0
Produktion	101,8	-35,0
Totalt:	120,0	-90,0

Vid eventuellt beslut kring förändrat förfrågningsunderlag och ersättning till LOV hemtjänst för år 2014 kommer resultatet och därmed prognosen att förändras mellan socialtjänsten och produktionen.

Handlingsplan för intensifiering av åtgärder inom Socialtjänsten

Inom socialtjänsten så återstår genomförandet och ekonomiska effekter av åtgärden för sänkta kostnader för köp av externa platser och boenden, genom externa köp med lägre snittkostnad per dygn samt alternativ på hemmaplan till lägre dygnskostnad.

1. För att få ett effektivare flöde från beslut till verkställighet av boendeplatser ses boendesamordningens funktion över. Där ingår även att få ett närmare samarbete mellan beställar- och utförarorganisationerna. Syftet är bl a att korta ner tiden för vakanta boendeplatser inom den egna regionen samt även att se över möjlighet för hemtagning av personer med externa boendeplatser till boenden i den egna regionen. Nödvändiga åtgärder vidtas successivt under hösten 2014.
2. I syfte att sänka kostnaderna för placeringar och boenden inom socialtjänsten kommer ett åtgärdsprogram att tas fram och vara klart under september månad.

2014-08-19

Handlingsplan för intensifiering av åtgärder inom Produktionen

Inom produktionen så återstår genomförande och ekonomiska effekter inom affärsområdena hemtjänst och äldreboende med att anpassa bemanningen i nivå med ersättningen per hemtjänststimme och per dygn för de särskilda boendena. Bemanningsfrågorna handlar dels om att anpassa grundbemanningen i förhållande till budget och ersättningar samt dels om hur verksamheterna ersätter frånvaro. Vad gäller affärsområdet äldreboende handlar anpassningen av grundbemanningen, att utöver redan genomförd anpassning av dagbemanningen till i snitt 0,64 årsarbetare per plats, även anpassa nattbemanningen för att komma i nivå med dygnersättningen.

1. Som ett led i det intensifierade arbetet med bemanningen har förvaltningsledningen för avsikt att gå vidare med projektet Bemanna Rätt under hösten med början i september 2014. En utbildningsdag och en uppföljningsdag planeras för ca sju enheter per affärsområde hemtjänst respektive äldreboende i två olika utbildningsgrupper. Respektive affärsområdeschef kommer att välja vilka enheter som ska delta, baserat främst på hur långt enheten kommit och vilket fortsatt stöd som behövs för det fortsatta arbetet med bemanningen. Målsättningen är en ekonomi och verksamhet i balans innan årets slut.
2. Parallellt kommer en uppdatering och utveckling av budgetarbetet med resursfördelningsmodeller inom affärsområdena hemtjänst och äldreboende att tas fram i anslutning till arbetet med budget 2015 och även för att ligga till grund i det fortsatta arbetet med projektet Bemanna Rätt. Syftet och målsättningen med det utvecklade ekonomiska arbetet är dels att säkerställa och tydliggöra budgetens och ersättningarnas konsekvenser för ekonomi och verksamhet och där i synnerhet bemanningen samt dels att i det arbetet ge områdescheferna ett tydligare stöd i ekonomiska frågor för att få ekonomi och verksamhet i balans som kan omsättas i det dagliga arbetet och bemanningsplaneringen.
3. Inom affärsområdet hemtjänst återfinns även ansvaret för natt- och larmorganisationen och bemanningen för både de egna och externa hemtjänstutförarna. I åtgärdsplanen finns även ett uppdrag kring översyn av natt- och larmorganisationen. En översyn pågår i dialog mellan beställarfunktionen inom socialtjänsten och affärsområdet hemtjänst. Planeringen är att ett förslag till beslut med ett ikraftträdande senast 1 januari 2015 fattas med en målsättning om dels en effektivare organisation ur både kund- och bemanningsperspektiv och dels en ekonomi och verksamhet i balans.

2014-08-19

4. I åtgärdsplanen finns ett uppdrag kring översyn av förfrågningsunderlag och ersättningsnivå för LOV Hemtjänst 2014 vilket är uppe för beslut vid socialnämndens sammanträde i augusti 2014.
5. I åtgärdsplanen finns även ett uppdrag kring översyn av förvaltningens centrala bemanningsenhet RoP som organisatoriskt är placerad inom HR-enheten. I maj 2014 påbörjade RoP ett utvecklingsarbete som intensifieras under hösten, med målsättningen att resultera i förslag till RoP-enhetens framtida utformning.
6. Arbetet med att införa Skönsmo-modellen i samtliga hemtjänstområden pågår och beräknas att vara klart senast december 2015. Målsättningen med modellen är bl a att bli en attraktivare arbetsgivare ur ett medarbetarperspektiv samt attraktivare utförare av hemtjänstinsatser ur ett kundperspektiv och samtidigt skapa förutsättningar för lägre total kostnad i utförandet.

Handlingsplan för att parera kostnader för volymökningar inom äldreomsorgen inom befintlig budgetram

För att hantera kostnaderna för volymökningen inom äldreomsorgen och som främst parerats inom hemtjänsten behövs ytterligare åtgärder. Inom äldreomsorgen så har förvaltningen för avsikt att, utöver åtgärderna med bemanningen inom hemtjänst och äldreboende, fortgå arbetet med:

1. Projektet ”Trygg hemma” vilket även omfattar flödet från sjukhuset till kommunen, vilket prioriterats i NGH-rapporten (mars 2014). I projektet, som finansieras dels av sk prestationspengar (statliga medel) och omfördelning av medel inom befintlig budget i affärsområdet hälso- och sjukvård, planeras för två team med totalt 2,0 tjänster arbetsterapeuter och 2,0 tjänster sjukgymnaster som under hösten 2014 och under 2015 kommer att arbeta på försök inom två centrala, geografiska hemtjänstområden med förebyggande åtgärder till personer i ordinärt boende med hemtjänstinsatser men även till personer som ännu inte fått beslut om hemtjänstinsatser. Målsättningen i projektet är ett genom ett långsiktigt, förebyggande arbete ge förutsättningar för ett längre kvarboende i ordinärt boende samt att bidra till att behovet av hjälpinsatser minskar eller fördröjs.
2. Projektet ”Översyn av hemtjänstens biståndsbedömda tid, det vill säga den schablontid som följer med biståndsbeslutet”, vilket ingår i den beslutade åtgärdsplanen och även prioriterats i NHG-rapporten. I rapporten rekommenderas att utreda orsaken till de ökade volymerna och där det relativt höga antalet ersatta timmar per kund inom hemtjänsten. Vid en jämförelse med andra kommuner är det, enligt

2014-08-19

rapporten, rimligt att timmarna per kund och månad uppgår till högst 30 beviljade timmar. För varje timme per månad och kund som timmarna ökar så motsvarar det i dagsläget en ökad kostnad med ca 7 miljoner kronor per år.

Målsättningen med projektet är att utreda orsakerna till de ökade och relativt höga hemtjänsttimmarna per kund och se om det finns relevans för en revidering av hemtjänstprocessen – från beslut till utförande – med fokus på den biståndsbedömda insatsen som sedan omräknas till tid. Planeringen är att projektet under hösten 2014, efter genomförd utredning, lägger fram förslag till eventuella beslut vilka kan träda i kraft fr o m januari 2015.

Handlingsplan från koncernstaben om centrala insatser

I anslutning till kommunfullmäktiges beslut 2014-06-23 § 173 om att bl a uppdra till socialnämnden att återkomma med en handlingsplan per verksamhetsområde för att anpassa kostnaderna har koncernstaben fått i uppdrag att ge stöd till socialförvaltningen vid styrning och ledning av verksamheten i syfte att uppnå handlingsplaner för att minska underskottet.

Koncernstabens förslag till centrala insatser, som planeras att starta hösten 2014, är följande:

1. Insatser för att sänka sjukfrånvaron – Stödgrupp med insatser för att minska sjukfrånvaron inom hemtjänst och boenden
2. Arbetsrättsutbildning – Riktat till ledningsgruppen och chefer inom hemtjänst och boenden
3. Kommunikativt ledarskap – Riktat till ledningsgruppen och chefer inom hemtjänst och boenden
4. Uttag av personalstatistik ur Heroma (för analys och uppföljning)

Analys hur åtgärderna påverkar samtliga verksamhetsområden

De handlingsplaner med åtgärder som lyfts fram av förvaltningen avser dels det fortsatta intensifierade arbetet med åtgärder samt dels fördjupat arbete med de uppdrag om översyner som redan finns i förvaltningens åtgärdsplan och som är beslutad i anslutning till MRP 2014 samt MBL-förhandlad i behörig ordning.

Handlingsplanerna med åtgärder koncentrerar sig till de områden där det finns en ekonomisk obalans och där förvaltningen ser ytterligare förbättrings- och utvecklingsmöjligheter samt att det är rimligt ur både ett kund- och medarbetarperspektiv att arbeta vidare med. Här har även vägts

2014-08-19

in NHG-rapportens bedömning om att det totala budgetutrymmet för socialförvaltningen är rimligt och jämförelser med andra kommuner inom olika verksamhetsområden.

Förvaltningens bedömning är att genom att rikta åtgärderna till de områden som har ekonomisk obalans och där det finns potential för ytterligare förbättring och utveckling så begränsas eventuella negativa effekter för övriga verksamhetsområden under år 2014 och på längre sikt.

Svar på frågeställningar i anslutning till månadsrapporten

Socialnämndens frågor i anslutning till det ekonomiska resultatet och förvaltningens svar är följande:

1. Bemanna Rätt

När beräknas "bemanna rätt" ge någon effekt? Hur länge har man arbetat med de olika delarna i "bemanna rätt", vilka delar har man fokuserat på?

Arbetet påbörjades september 2013. Tydlig resultatförbättring sammantaget för produktionens affärsområden fr o m oktober 2013 med undantag för januari respektive juli 2014, månader med kostnader för stora vikariebehov. Målsättningen är att uppnå en ekonomi och verksamhet i balans innan årets slut. Återstår att komma i balans avseende bemanning AO Hemtjänst och AO Äldreboende, vad gäller grundbemanning i förhållande till budget/ersättning, hur frånvaro ersätts (bemanningsbalans) samt andel av olika anställningsformer.

2. Fyllnadstid

Hur vanligt är det att de som jobbar deltid går upp och jobbar timmar, fyllnadstid? Hur mycket mer kostar detta istället för att man går upp i arbetstid?

Fyllnadstiden utgör knappt 0,2 procent av den totala lönekostnaden. Totalt 2,6 Mkr inkl PO år 2013 (motsvarar ca 6 årsarbetare). Fyllnadstiden kostar 20 procent mer per timme.

3. Extern hemtjänst och matdistribution

Hur mycket av det befarade underskottet är extern hemtjänst? Hur mycket är totalkostnaden för matdistributionen varje månad?

Den externa hemtjänsten ökar i volym och utgör större andel av det totala antalet hemtjänsttimmar och kunder, men driftsformen i sig bidrar inte till att underskottet ökar. Totalkostnaden för matdistributionen är ca 530 kkr/månad (ca 6,4 Mkr/år)

2014-08-19

4. IT-kostnader

Vilka kostnader kan härröras till IT varje månad och hur stora är kostnaderna? Vilka kostnader finns runt Phoniro Lock varje månad för drift och underhåll inklusive eventuella personalkostnader?

IT-kostnader om totalt 2,5 Mkr/månad (ca 30 Mkr/år) varav:

Phoniro Lock 700 kkr/månad (8 Mkr/år)

SLA (Licenser) ca 645 kkr/månad (7,7 Mkr/år)

Övriga (Verksamhetssystem, personal m m) ca 1,2 Mkr/månad (14,4 Mkr/år)

5. Övriga kostnader

Vad avses med övriga kostnader 5,3 miljoner?

I T1 redovisades en kostnadsökning för socialtjänsten om

23, 4 Mkr varav övriga kostnader 5,3 Mkr:

Strategienheten 3,4 Mkr (Metodutveckling 1,0 Mkr, IT 2,4 Mkr)

Verkställighet 3 Mkr (Öppna slutna insatser vuxna)

Övriga poster – 1,1 Mkr (Personal, övrigt, insatser)

6. Arbetet med besparingsförslag

På vilket sätt har verksamheten ytterst i verksamheten varit involverad i besparingsförslaget?

De besparingsförslag som lagts fram inom de beslutade 120 Mkr är dels baserade på politiska beslut (servicepaket förenklad handläggning från 80 år, avgiftshöjning, förfrågningsunderlag LOV-Hemtjänst, sänkt ersättning äldreboenden 100 kr/dygn m fl) och dels tjänstemannabeslut som i huvudsak tagits fram av socialförvaltningens ledningsgrupp och MBL-förhandlats i behörig ordning.

Förslag till uppföljning

På förvaltningen kommer arbetet med uppföljningen av åtgärder att intensifieras med tät uppföljning av hur arbetet fortlöper och en månadsvis avstämning av resultat mot uppsatta mål.

I anslutning till tertialrapport 2 som baseras på ekonomiskt resultat t o m augusti och redovisas för socialnämnden i september kommer socialnämndens prognos att återigen prövas. I den bedömningen kommer bl a aktuellt läge kring höstens arbete med åtgärder och en förnyad avstämning med ekonomiskt ansvariga chefer att ligga till grund.

Förvaltningen föreslår att en månadsvis redovisning och uppföljning av arbetet med åtgärder och ekonomiska effekter sker i anslutning till månadsrapporterna vid socialnämndens sammanträden under hösten 2014.

2014-08-19

Torbjörn Stark
Socialdirektör

Anette Ståby
Ekonomichef